

Ζ. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΩΝ

---

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκτός από τις κυρίως θεσμικές δυνατότητες, που του παρέχει ο ιδρυτικός του νόμος και που θα εκτεθούν αναλυτικά στη συνέχεια, ο Συνήγορος του Πολίτη συμμετέχει επίσης σε συλλογικά όργανα του κράτους, σκοπός των οποίων είναι η αξιοποίηση της εμπειρίας του σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης. Ειδικότερα, ο καθηγητής Νικηφόρος Διαμαντούρος, υπό την ιδιότητά του ως Συνηγόρου του Πολίτη, αποτελεί εκ του νόμου τακτικό μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). Ως αναπληρωματικό μέλος έχει οριστεί ο Βοηθός Συνήγορος Γιώργος Καμίνης, υπεύθυνος του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Η ΕΕΔΑ συστήθηκε με το Ν.2667/1998 και, σύμφωνα με αυτόν, αποτελεί συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ είναι η ανάγκη για διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους σχετικούς κινδύνους παραβίασης που ελλοχεύουν και, προπαντός, η παροχή συμβουλών για τη χάραξη κεντρικής πολιτικής που αφορά στα δικαιώματα του ανθρώπου. Η ΕΕΔΑ λειτουργεί σε ολομέλεια και σε τμήματα. Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Βοηθός Συνήγορος μετέχουν στην Ολομέλεια και στο Δ' Τμήμα, το οποίο έχει ως αντικείμενο την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη είναι εκ του νόμου μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Διοικητικής Μεταρρύθμισης (ΕΣΔΔ), το οποίο συστήθηκε δυνάμει του άρθρου 2 του Ν.2889/2000 (ΦΕΚ Α' 196) και της υπ' αριθμ. ΔΙΔΚ/Φ.7/21778 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ Β' 1218). Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του ΕΣΔΔ είναι και η εισήγηση προς την κυβέρνηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης. Στις 14 Μαρτίου 2001 το ΕΣΔΔ πραγματοποίησε τη δεύτερη συνεδρίασή του. Παρέστη η υπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η οποία παρουσίασε το πρόγραμμα Πολιτεία που ήδη υλοποιείται από το ΥΠΕΣΔΔΑ, όπως και τους δείκτες αποδοτικότητας που αποτέλεσαν το αντικείμενο της ημερήσιας διάταξης σε εκείνη τη συνεδρίαση. Το πρόγραμμα Πολιτεία περιλαμβάνει τις αρχές που διέπουν τη χάραξη δημόσιας πολιτικής καθώς και τις βασικές δράσεις για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα. Οι μηχανισμοί υλοποίησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής της πολιτικής αυτής ορίζονται από το Ν. 2880/2001.

Οι βασικές θεσμικές δυνατότητες που παρέχονται στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή του καθορίζονται στον ιδρυτικό του νόμο (2477/1997) και στον κανονισμό λειτουργίας του (ΠΔ 273/1999). Είναι δε οι ακόλουθες:

α) Σύνταξη ετήσιας έκθεσης, στην οποία παρουσιάζονται οι σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνονται προτάσεις προς την πολιτική ηγεσία για νομοθετικές, οργανωτικές και λειτουργικές ρυθμίσεις, που έχουν ως στόχο τη βελτίωση του πλαισίου λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Η έκθεση υποβάλλεται το Μάρτιο κάθε έτους στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της

Βουλής και κοινοποιείται στον Υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

β) Σύνταξη ειδικών, θεματικών εκθέσεων κατά τη διάρκεια του έτους, για θέματα ιδιαίτερης σοβαρότητας. Οι εκθέσεις αυτές υποβάλλονται στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιούνται στους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς.

γ) Σύνταξη πορισμάτων, τα οποία υποβάλλονται στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό και στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

Για θέματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες της Αρχής και έχουν προκαλέσει ιδιαίτερα το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης να επιληφθεί αυτεπάγγελα. Το πόρισμα μιας τέτοιας έρευνας δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο. Η δυνατότητα διενέργειας αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης κ.λπ., η οποία δεν τελεί υπό την άδεια καμίας άλλης αρχής, ενισχύει περαιτέρω την αποτελεσματικότητα του έργου του Συνηγόρου του Πολίτη. Αν, κατά την έρευνα μιας υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώσει παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους της διοίκησης ή άρνηση συνεργασίας με την Αρχή, μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαιτίου ή, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο, να προτείνει τη λήψη άλλων πρόσφορων μέτρων. Κατά τη διάρκεια του 2001 ο Συνήγορος του Πολίτη έκανε συχνή χρήση αυτού του μέτρου. Σε περιπτώσεις δε που προέκυψαν αποχρώσεις ενδείξεις για την τέλεση αζιόπων πράξεων από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης, διαβίβασε την έκθεση στον αρμόδιο εισαγγελέα.

2. ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ Ν. 2910/2001

Από την έναρξη ισχύος του Ν. 2910/2001 «Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις», ο Συνήγορος του Πολίτη έχει δεχθεί μεγάλο αριθμό σχετικών αναφορών. Σε ειδική έκθεσή της, που απήχυνε στον υπουργό Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, η Αρχή κατέγραψε τα προβλήματα που υπέπεσαν στην αντίληψή της από την εφαρμογή του νόμου αυτού και διατύπωσε συγκεκριμένες προτάσεις, με σκοπό τη συμβολή της στο εξαγγελθέν έργο της τροποποίησης του νόμου. Στην έκθεση αυτή υπογραμμίστηκε ότι μακροπρόθεσμο στόχο της χώρας πρέπει να αποτελεί η εναρμόνιση με τους προσανατολισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η σύγκλιση του νομοθετικού πλαισίου με τα ισχύοντα στα λοιπά κράτη-μέλη. Σε ό,τι αφορά την απλούστευση των σχετικών διαδικασιών, προτάθηκε η αντικατάσταση της άδειας εργασίας και της άδειας παραμονής από ενιαίο έγγραφο.

Με την ίδια έκθεση διατυπώθηκαν οι ακόλουθες ειδικότερες προτάσεις τροποποίησης του Ν. 2910/2001 και ζητήθηκε να προβλεφθεί:

1. Η υποχρέωση της δημόσιας διοίκησης να αιτιολογεί τη μη χορήγηση θεώρησης εισόδου σε αλλοδαπό, εξοπλισμένο με δήλωση υποδοχής του από ημεδαπό.

2. Για τους κατόχους αδειών παραμονής αόριστης χρονικής διάρκειας, η χορήγηση άδειας εργασίας ετήσιας διάρκειας και η μετατροπή της μετά εξαετία σε διετή και μετά δεκαετία σε πενταετή διάρκεια.

3. Ως προς το καθεστώς παραμονής ειδικών κατηγοριών:

α) η χορήγηση τουλάχιστον πενταετούς άδειας παραμονής στους διαζευγμένους ή άγαμους αλλοδαπούς γονείς ημεδαπών, καθώς και στα αλλοδαπά παιδιά Ελλήνων,

β) η εναρμόνιση με το κοινοτικό δίκαιο του καθεστώτος παραμονής των αλλοδαπών συζύγων και χήρων, πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (συμπεριλαμβανομένων και των Ελλήνων), καθώς και των ανιόντων και κατιόντων μελών της οικογένειάς τους,

γ) η παροχή αυτοτελούς άδειας παραμονής τουλάχιστον δύο ετών (με δικαίωμα ανανέωσης για έναν από τους λόγους που ορίζει ο Ν. 2910/2001), σε πρόσωπα που, όντας ανήλικα, έγιναν αρχικά δεκτά στη χώρα για λόγους συνένωσης οικογένειας ημεδαπού και στο μεταξύ ενηλικιώθηκαν. Η ίδια ρύθμιση να ισχύει και σε περίπτωση έκδοσης απόφασης διαζυγίου ή εφόσον ο ημεδαπός ασκεί βία στα πρόσωπα αυτά,

δ) η είσοδος και παραμονή για λόγους οικογενειακής συνένωσης αλλοδαπών αθλητών, προπονητών, πνευματικών δημιουργών και μελών καλλιτεχνικών συγκροτημάτων,

ε) η ρύθμιση του θέματος της εισόδου και παραμονής Αιγυπτίων αλιεργατών, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.1453/1984, και

στ) η χορήγηση θεώρησης εισόδου για άλλους λόγους, υπό τις προϋποθέσεις του άρθρου 37 παράγρ. 1 του Ν. 2910/2001.

4. Η χορήγηση άδειας παραμονής αόριστης διάρκειας, ανεξαρτήτως λόγου, εφόσον ο αλλοδαπός παραμένει συνεχώς νόμιμα επί δεκαετία στη χώρα, με εξαίρεση τις περιπτώσεις παραμονής για λόγους σπουδών.

5. Η ανανέωση της παραμονής αλλοδαπού στη χώρα για διαφορετικούς λόγους από εκείνους της προηγούμενης άδειας παραμονής του και η ανανέωση των εξαμήνων αδειών παραμονής για λόγους σπουδών, οικογενειακής συνένωσης και άλλους λόγους, εκτός εκείνων του άρθρου 66 του Ν. 2910/2001.

6. Η δυνατότητα ανανέωσης της άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους για όλους τους υπόλοιπους λόγους (εκτός ανθρωπιστικών) που προβλέπει ο Ν. 2910/2001.

7. Η χορήγηση άδειας παραμονής λόγω σπουδών σε αλλοδαπούς που παραμένουν νόμιμα στη χώρα, εφόσον αυτοί πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις, χωρίς ειδική θεώρηση εισόδου, καθώς και η δυνατότητα πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση (πανεπιστημιακή και τεχνολογική) των αλλοδαπών απόφοιτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας, με τους όρους και τις προϋποθέσεις που διέπουν την πρόσβαση των ημεδαπών αποφοίτων.

8. Η ρητή πρόβλεψη της αρμοδιότητας των αστυνομικών αρχών για την προσωρινή κράτηση των αλλοδαπών που συλλαμβάνουν, μέχρι την έκδοση της απόφασης απέλασής τους.

9. Η κοινοποίηση της απόφασης απέλασης στον αλλοδαπό, σε γλώσσα που κατανοεί, και η ενημέρωσή του για το δικαίωμα προσφυγής του.

10. Η δέσμευση των αστυνομικών αρχών να λαμβάνουν υπόψη τους, όσον αφορά στην κράτηση και απέλαση του αλλοδαπού, τη σχετική κρίση περί επικινδυνότητας που έχει διατυπώσει η δικαστική αρχή.

11. Η υπαγωγή στη διαδικασία νομιμοποίησης του Ν. 2910/2001 των αλλοδαπών με εξαμήνη άδεια παραμονής, οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στον κατάλογο ανεπιθύμητων ατόμων, ύστερα από απόφαση διοικητικής ή δικαστικής απέλασης, λόγω παράνομης εισόδου, παραμονής και εργασίας, που εκδόθηκε πριν από την έναρξη ισχύος του νόμου.

12. Η παράταση της προσωρινής παραμονής του αλλοδαπού, σε περιπτώσεις αδυναμίας εκτέλεσης της απόφασης της διοικητικής απέλασής του, με παράλληλη επιβολή περιοριστικών όρων σε βάρος του, έως ότου καταστεί δυνατή η εκτέλεση της απόφασης.

13. Το δικαίωμα ενδικοφανούς προσφυγής κατά αποφάσεων άρνησης χορήγησης, άρνησης ανανέωσης ή ανάκλησης άδειας παραμονής.

14. Η σύσταση γραφείων του τύπου one stop shop, αρμόδιων για την παραλαβή όλων των αιτήσεων άδειας παραμονής και εργασίας και για την ενημέρωση του κοινού ως προς τα συνοδευτικά δικαιολογητικά κάθε αίτησης.

15. Η σύσταση περισσότερων επιτροπών μετανάστευσης ανά περιφερειακή διεύθυνση αλλοδαπών, ανάλογα με τις κατά τόπο ανάγκες.

16. Η αναγνώριση, ως πιστοποιητικών ταυτοπροσωπίας, των εγγράφων, βάσει των οποίων έχει επιτραπεί η είσοδος του αλλοδαπού στη χώρα, όπως και εκείνων που έχουν εκδώσει ελληνικές αρχές.

17. Η μείωση του ποσού του παραβόλου της αίτησης για πολιτογράφηση και η εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 2910/2001 μόνο σε αιτήσεις πολιτογράφησης που έχουν υποβληθεί μετά την έναρξη ισχύος του.

18. Η μείωση του χρηματικού ύψους του παραβόλου για χορήγηση άδειας παραμονής και εργασίας. Και η μη καταβολή παραβόλου για χορήγηση ή ανανέωση άδειας παραμονής ανηλίκου.

19. Ο διπλασιασμός των οργανικών θέσεων των αρμόδιων υπηρεσιών του ΥΠΕΣΔΔΑ και των Περιφερειών Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας.

20. Η αυτοδίκαιη εξαμήνη παράταση της ισχύος όλων των αδειών παραμονής, προκειμένου οι εμπλεκόμενες δημόσιες υπηρεσίες να έχουν επαρκή χρόνο για την καλύτερη προσαρμογή τους στις απαιτήσεις του νέου νόμου.

21. Η συνέχιση της νόμιμης παραμονής στη χώρα των αλλοδαπών εκείνων που ζήτησαν την απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας ως ομογενείς προερχόμενοι από τις χώρες της ΕΣΣΔ, ή το ειδικό δελτίο ταυτότητας ομογενούς, και μετά την τυχόν απόρριψη του αιτήματός τους, υπό τον όρο ότι οι αιτούντες πληρούν τις προϋποθέσεις νομιμοποίησης της παραμονής αλλοδαπών που προβλέπει ο Ν. 2910/2001.

22. Η χορήγηση της ίδιας δυνατότητας και στους αλλοδαπούς υπηκόους της Αλβανίας.

3. ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η παρέμβαση του Συνηγόρου του Πολίτη είναι δυνατή και με τη διαδικασία της αυτεπάγγελτης έρευνας υποθέσεων, που έχουν προκαλέσει το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης (άρθρο 4, παράγρ.1 του Ν.2477/1997). Κατά το 2001, ο Συνήγορος του Πολίτη έκανε χρήση της δυνατότητας αυτής στις δύο περιπτώσεις που ακολουθούν.

3.1 ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΓΑΡΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ. ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ (ΓΑΔΑ)

Αφορμή για τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας αποτέλεσαν δημοσιεύματα στον ελληνικό τύπο, σχετικά με τις συνθήκες κράτησης αλλοδαπών κρατουμένων. Κατά την επιτόπια έρευνα που πραγματοποίησε στις 2 Μαΐου 2001, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε έντονο πρόβλημα ανεπάρκειας χώρων και ιδιαίτερα κακές συνθήκες καθαριότητας, υγιεινής και γενικότερα διαβίωσης των κρατουμένων. Πιο συγκεκριμένα, 207 αλλοδαποί, ορισμένοι εκ των οποίων ανέμεναν τη διοικητική τους απέλαση επί εξάμηνο, συνωστίζονταν σε χώρο κράτησης προορισμένο για 80 το πολύ άτομα και εφοδιασμένο με μόλις έξι τουαλέτες και έξι ντους. Ο χώρος αεριζόταν ανεπαρκώς, στους περισσότερους θαλάμους οι κρατούμενοι μετά βίας χωρούσαν να ξαπλώσουν, ενώ μέρος των διαδρόμων του ορόφου είχε μετασκευαστεί σε θαλάμους κρατητηρίων.

Σε πόρισμα που απηύθυνε στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε την ανάγκη διασφάλισης όρων και συνθηκών κράτησης, σύμφωνων προς τις διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα για την ατομική υγιεινή και καθαριότητα των κρατουμένων (άρθρο 25 παράγρ. 1 ΣΚ), τον υγειονομικό έλεγχο των κρατητηρίων (άρθρο 26 παράγρ. 1 ΣΚ), την ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη των κρατουμένων (άρθρο 27 παράγρ. 1 ΣΚ), την κατάλληλη διατροφή τους (άρθρο 32 παράγρ. 1 ΣΚ), την ευπρέπεια και καθαριότητα της κλινοστρωμνής, των κλινοσκεπασμάτων, καθώς και των ενδυμάτων και των πετσετών που χρησιμοποιούν (άρθρο 33 ΣΚ), την ευχέρεια στοιχειώδους σωματικής άσκησης τους δια περιπάτου, σε επαρκώς φυλασσόμενους χώρους εκτός των θαλάμων κράτησης (άρθρο 36 ΣΚ), την επικοινωνία τους με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, είτε μέσω υποδοχής επισκέψεων (άρθρο 52 ΣΚ) είτε μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας, τηλεγραφημάτων και επιστολών (άρθρο 53 ΣΚ) και, τέλος, τη διασφάλιση της έννομης προστασίας τους και της άσκησης του δικαιώματος αναφοράς στις αρχές (άρθρο 6 ΣΚ).

Με το ίδιο πόρισμα, ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε επίσης την εφαρμογή των διατάξεων του Ν.2910/2001 για την αποφυλάκιση των υπό διοικητική απέλαση κρατουμένων αμέσως μετά τη συμπλήρωση τριών μηνών κράτησης (άρθρο 44 παράγρ. 3), την ενεργοποίηση των σχετικών διαδικασιών το συντομότερο δυνατό, όταν η άμεση απέλαση είναι ανέφικτη, προκειμένου να επιτραπεί η προσωρινή παραμονή των αλλοδαπών στη χώρα, (άρθρο 45), και τέλος την

ανάπτυξη συνεργασίας και συνεννόησης με τις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών, με σκοπό την ίδρυση ειδικών χώρων κράτησης των υπό διοικητική απέλαση κρατουμένων αλλοδαπών (άρθρο 48). Έως τις 31.12.2001 δεν είχε υπάρξει ανταπόκριση στις προτάσεις αυτές εκ μέρους των αρμόδιων υπηρεσιών.

3.2 ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΟΥ ΚΕΘΕΑ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ (ΚΕΘΕΑ) ΣΤΑ ΛΑΔΑΔΙΚΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η αντίθεση του Δήμου Θεσσαλονίκης στην εγκατάσταση του ΚΕΘΕΑ στην περιοχή των Λαδάδικων προσέλαβε μεγάλη δημοσιότητα στον τύπο. Ακολούθησαν έντονες αντιδράσεις και εκκλήσεις για ανάκληση της σχετικής απόφασης από κόμματα, οργανώσεις και προσωπικότητες του δημόσιου βίου. Το πόρισμα που συνέταξε ο Συνήγορος του Πολίτη, ύστερα από τη διενέργεια αυτοψίας στο χώρο εγκατάστασης των υπηρεσιών του ΚΕΘΕΑ, υποβλήθηκε στους αρμόδιους υπουργούς και υπηρεσίες και αποτέλεσε αντικείμενο συζήτησης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σχετική απόφαση στηρίχθηκε σε κρίσεις σκοπιμότητας και ελήφθη από το Δημοτικό Συμβούλιο καθ' υπέρβαση της αρμοδιότητάς του. Παράλληλα επισημάνθηκαν προβλήματα ελλιπούς ενημέρωσης και τεκμηρίωσης κατά τις συζητήσεις του Δημοτικού Συμβουλίου, καθώς και σειρά άλλων παρατυπιών. Επισημάνθηκε επίσης ότι ανάλογες αποφάσεις, οι οποίες δε συνάδουν με γενικές κανονιστικές αρχές του Συντάγματος, των νόμων και της θεσμικής αποστολής των ΟΤΑ, ενθαρρύνουν τις διακρίσεις και τον αποκλεισμό κοινωνικών ομάδων και δημιουργούν εκ του μη όντος πρόβλημα ένταξης και αποδοχής ήδη υφιστάμενων ή και νέων δομών κοινωνικής φροντίδας σε μεγάλο μέρος του κέντρου της πόλης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε στο Δήμο Θεσσαλονίκης την ανάκληση των επίμαχων αποφάσεων και την ολοκλήρωση της διαδικασίας εγκατάστασης του ΚΕΘΕΑ στα Λαδάδικα, χωρίς την παρεμβολή προσκομμάτων και καθυστερήσεων. Υπογράμμισε επίσης ότι, στο πλαίσιο του Συντάγματος, της σχετικής νομοθεσίας και του Δημοτικού Κώδικα, ο Δήμος οφείλει να συνεργάζεται με τους αρμόδιους κοινωνικούς φορείς, κατά την εκπόνηση και υλοποίηση προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής. Το πόρισμα τόνισε εκ παραλλήλου ότι, σε περιπτώσεις που βρίσκεται αντιμέτωπη με εκδηλώσεις κοινωνικού αποκλεισμού και ρατσισμού, που αποτελούν έκφραση είτε άγνοιας είτε ιδιοτέλειας και σύγκρουσης συμφερόντων, η Δημοτική Αρχή οφείλει να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής αλληλεγγύης.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την περιοχή του ιστορικού τύπου των Λαδάδικων, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε τη διαφύλαξη του ανοικτού χαρακτήρα της περιοχής, για την οποία προβλέπεται μεγάλος αριθμός από επιθυμητές χρήσεις, με έμφαση στις χρήσεις ημέρας και χαμηλής όχλησης, αντί μιας de facto κυριαρχίας χρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Παράλληλα διευκρίνισε ότι σε περιοχές που ανήκουν στον κύριο κοινωνικό ιστό της πόλης και φιλοξενούν πολλαπλές χρήσεις γης, (όπως κατ' εξοχήν η κατοικία), οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας

και οι δομές πρόνοιας, δεν αποτελούν απλά επιτρεπτές αλλά επιβεβλημένες χρήσεις, που πρέπει να κατανοηθούν ως έκφραση της άσκησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά απορρέουν από το κοινωνικό κράτος δικαίου.

Μετά την επίδοση και δημοσιοποίηση του πορίσματος και των προτάσεων της Αρχής, η διαδικασία εγκατάστασης των υπηρεσιών του ΚΕΘΕΑ στα Λαδάδικα συνεχίστηκε χωρίς προσκόμματα.

4. ΑΥΤΟΨΙΕΣ

Σε αρκετές περιπτώσεις, προτού προβεί σε κρίση για το βάσιμο ή μη μιας αναφοράς, ο Συνήγορος του Πολίτη έκρινε σκόπιμο να διαμορφώσει ίδια αντίληψη των πραγμάτων, διενεργώντας αυτοψία. Όταν συνδυάζεται και με επιτόπια επίσκεψη σε δημόσια υπηρεσία, η πρωτοβουλία αυτή παρέχει την ευκαιρία για προσωπικό διάλογο με τα αρμόδια διοικητικά όργανα και, σε γενικές γραμμές, αποδεικνύεται ιδιαίτερα αποτελεσματική και αμοιβαία επωφελής. Οι περιπτώσεις στις οποίες ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε αυτοψία σε δημόσια υπηρεσία κατά το έτος 2001 είναι οι ακόλουθες.

Κύκλος Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Αστυνομικό Τμήμα Στυλίδας

Η αυτοψία, κατά την οποία εξετάστηκαν δύο αυτόπτες μάρτυρες, πραγματοποιήθηκε ύστερα από καταγγελία πολίτη σε βάρος αστυνομικών οργάνων του Τμήματος Στυλίδας, για ανάρμοστη συμπεριφορά και παραβίαση του ασύλου κατοικίας του. Κατά την επιτόπια έρευνα του Συνηγόρου του Πολίτη, διαπιστώθηκε, πέραν των άλλων, ότι η αστυνομική έρευνα είχε γίνει κατόπιν καταγγελίας που αφορούσε σε άλλο πρόσωπο. Ο Συνήγορος του Πολίτη διαβίβασε τις καταθέσεις στην Αστυνομική Διεύθυνση Φθιώτιδας και ζήτησε τη διερεύνηση του περιστατικού για τυχόν πειθαρχικά παραπτώματα δύο αστυνομικών οργάνων. Με έγγραφο της, η Αστυνομική Διεύθυνση Φθιώτιδας ζήτησε από το Αστυνομικό Τμήμα Στυλίδας τη μετατροπή της ατύπως διενεργούμενης έρευνας σε ένορκη διοικητική εξέταση, η οποία δεν είχε ολοκληρωθεί μέχρι τις 31.12.2001 (υπόθεση 14926/2001).

Διεύθυνση Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών, Γραφείο Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής

Η αυτοψία αφορούσε στις συνθήκες εξυπηρέτησης των αλλοδαπών σε αυτές τις υπηρεσίες. Στη Διεύθυνση Εργασίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΝΑ) Αθηνών διαπιστώθηκε απόλυτη αδυναμία εξυπηρέτησης της μεγάλης πλειονότητας των ενδιαφερομένων, οι οποίοι, προκειμένου να υποβάλουν αίτηση για χορήγηση ή ανανέωση άδειας εργασίας, ήταν υποχρεωμένοι να συνωστίζονται σε ουρές από τις πρώτες πρωινές ώρες, συχνά επί πολλές ημέρες και χωρίς αποτέλεσμα, σε συνθήκες σαφώς μειωτικές για την αξιοπρέπεια τους αλλά και την αξιοπρέπεια του προσωπικού της υπηρεσίας. Ως κύρια αίτια για την κατάσταση αυτή επισημάνθηκαν η ύπαρξη μόνον ενός, και ανεπαρκώς στελεχωμένου, καταστήματος, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία οδηγίων και εγκυκλίων εκ μέρους του ΥΠΕΣΔΔΑ. Σοβαρότατη καθυστέρηση διαπιστώθηκε επίσης και στην εξέταση των

αιτήσεων άδειας παραμονής από το Γραφείο Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Αθηνών της Περιφέρειας Αττικής, ως αποτέλεσμα του χρονοβόρου της όλης διαδικασίας, της ανεπάρκειας των προβλεπόμενων υπηρεσιών (μία τριμελής Επιτροπή Μετανάστευσης ανά Περιφερειακή Διεύθυνση) των μεγάλων ελλείψεών τους σε προσωπικό, αλλά και γενικότερα των ανεπιτυχών ρυθμίσεων και των προβλημάτων εφαρμογής του ίδιου του Ν.2910/2001.

Για την αντιμετώπιση της κατάστασης που προέκυψε, ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε, μεταξύ άλλων, την αυτοδίκαιη παράταση όλων των αδειών παραμονής επί εξάμηνο ή πάντως για εύλογο χρονικό διάστημα, τη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων με τη δυνατότητα μεταγενέστερης συμπλήρωσης των απαιτούμενων δικαιολογητικών, τη χορήγηση βεβαίωσης με ισχύ προσωρινής άδειας παραμονής αμέσως μετά την κατάθεση της σχετικής αίτησης, όπως και τη συνεργασία των συναρμόδιων υπουργείων με το Σώμα Επιθεωρητών της Δημόσιας Διοίκησης, τον Συνήγορο του Πολίτη και τις μεταναστευτικές οργανώσεις, με στόχο τη διαμόρφωση προτάσεων τόσο για την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία των αρμόδιων υπηρεσιών όσο και για τις αναγκαίες διευκρινίσεις ή και μεταρρυθμίσεις της ισχύουσας νομοθεσίας (υποθέσεις 17014/2001, 18129/2001).

Κρατητήριο Αστυνομικής Διεύθυνσης Χίου

Η αυτοψία αφορούσε τις συνθήκες κράτησης υπό απέλαση αλλοδαπών. Τα βασικότερα προβλήματα που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια της ήταν η έλλειψη δυνατότητας αυλισμού των κρατουμένων και η γενικότερη ανεπάρκεια της πεπαλαιωμένης κτιριακής υποδομής. Στη σχετική έκθεση ζητήθηκε να επιταχυνθεί η διαδικασία εξεύρεσης ή κατασκευής άλλου κτιρίου, ώστε να διασφαλισθούν οι στοιχειώδεις συνθήκες κίνησης και γενικώς αξιοπρεπούς διαβίωσης των κρατουμένων (υπόθεση 7099/2001).

Αστυνομική Διεύθυνση Κω, Λιμεναρχείο Κω

Η αυτοψία αφορούσε τις συνθήκες διαβίωσης, σε χώρους όπου στεγάζονται η Αστυνομική Διεύθυνση και το Λιμεναρχείο Κω, κρατουμένων μεταναστών που είχαν εισέλθει παράνομα στη χώρα, καθώς και τις δυνατότητες πρόσβασής τους στη διαδικασία χορήγησης πολιτικού ασύλου. Πέρα από τη σύσταση άμεσων συγκεκριμένων μέτρων για τη βελτίωση της ανεπαρκούς υποδομής των υφισταμένων χώρων, ο Συνήγορος του Πολίτη διατύπωσε προς τα συναρμόδια υπουργεία προτάσεις για τη συντονισμένη και μακροπρόθεσμη λύση του προβλήματος στέγασης, τροφής, πρόνοιας και αξιοπρεπούς διαβίωσης των κρατουμένων μεταναστών. Πρότεινε επίσης την ενίσχυση και ευαισθητοποίηση των αρμοδίων οργάνων για την υποδοχή των αιτημάτων χορήγησης ασύλου, την ταχύρρυθμη διαδικασία εξέτασης αυτών των αιτημάτων και τη σύσταση κεντρικού συντονιστικού οργάνου, σκοπός του οποίου θα είναι η παρακολούθηση της εφαρμογής του ισχύοντος προστατευτικού πλαισίου της νομοθεσίας για τους πρόσφυγες (υπόθεση 12280/2001).

Αστυνομικό Τμήμα Γλυφάδας

Κατόπιν καταγγελίας δύο αλλοδαπών αδελφών για απρόκλητη κακοποίηση τους στο Αστυνομικό Τμήμα Γλυφάδας, όταν ο ένας από αυτούς προσκόμισε τα νομιμοποιητικά έγγραφα του κρατούμενου εκεί αδελφού του, ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε δύο επιτόπιες έρευνες. Στη δεύτερη από αυτές, στην οποία μετείχε και ο υπεύθυνος του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου Βοηθός Συνήγορος, διενεργήθηκε άτυπη εξέταση αστυνομικών οργάνων, με τη συμμετοχή του διοικητή του Α.Τ. Γλυφάδας και επιβεβαιώθηκε η καταγγελλόμενη χειροδικία. Ωστόσο η Γενική Αστυνομική Διεύθυνση Αττικής, επιρρίπτοντας τις ευθύνες στους καταγγέλλοντες, αρνήθηκε να υιοθετήσει τις προτάσεις της Αρχής ως προς την πλημμελή διερεύνηση της υπόθεσης και να λάβει οποιοδήποτε πειθαρχικό μέτρο.

Αστυνομικό Τμήμα Ασπροπύργου

Έχοντας και στο παρελθόν ασχοληθεί με απόπειρες έξωσης οικισμού Ρομά από την περιοχή Νέας Ζωής Ασπροπύργου, με αποτέλεσμα μάλιστα την παραπομπή της οικείας δημοτικής αρχής στον εισαγγελέα για παράνομη κατεδάφιση παραπηγμάτων, ο Συνήγορος του Πολίτη, ύστερα από επείγουσα κλήση μη κυβερνητικής οργάνωσης, πραγματοποίησε επίσκεψη στο Αστυνομικό Τμήμα Ασπροπύργου και παράσταση στον αρμόδιο αντιδήμαρχο και τελικά απέτρεψε τη συνέχιση της κατεδάφισης παραπηγμάτων του οικισμού.

Κύκλος Κοινωνικής Προστασίας

Κέντρο Αποκατάστασης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Κρήτης

Η αυτοψία διενεργήθηκε ύστερα από αναφορές μελών του διοικητικού προσωπικού του Ιδρύματος και είχε ως αποτέλεσμα την εξακρίβωση, μέσω ελέγχου μισθολογικών καταστάσεων και άλλων στοιχείων, της υπαγωγής τους στην ασφάλιση δημοσίου. Το γεγονός αυτό αμφισβητούσε το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, με συνέπεια να αρνείται στους ενδιαφερομένους την αναγνώριση θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος από το Δημόσιο. Το αίτημα των ενδιαφερομένων αντιμετωπίζεται ευνοϊκά σε προσχέδιο νόμου, πλην όμως δεν είχε ικανοποιηθεί μέχρι 31.12.2001 (υπόθεση 15015/2000).

Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Ηρακλείου (Βενιζέλειο - Πανάνειο).

Η αυτοψία αφορούσε τη διερεύνηση καταγγελιών, που διατυπώθηκαν από συγγενείς εκλιπόντος πολίτη, για αφαίρεση εχινικόκκων κύστεων του ήπατος με τη νέα μέθοδο της λαπαροσκοπικής χειρουργικής, χωρίς την ενημέρωση και τη συναίνεση της ασθενούς, η οποία απεβίωσε λίγες ημέρες αργότερα. Σε πόρισμά του προς το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, ο Συνήγορος του Πολίτη επεσήμανε ότι η έλλειψη συναίνεσης του ασθενούς, ιδιαίτερα για τη χρήση νέας ιατρικής μεθόδου, στοιχειοθετεί ιατρικό λάθος. Κατόπιν αυτού η υπόθεση εισήχθη στο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας (υπόθεση 17938/2000).

Κύκλος Ποιότητας Ζωής

Πολεοδομικό Γραφείο Άργους, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αργολίδας (Ναύπλιο)

Στο Πολεοδομικό Γραφείο Άργους διαπιστώθηκαν σοβαρότατες ελλείψεις προσωπικού, με αποτέλεσμα τον πλημμελή έλεγχο των φακέλων και την αδυναμία διενέργειας αυτοψιών, ακόμη και σε περιπτώσεις επιβολής προστίμου για αυθαίρετη κατασκευή. Ο Συνήγορος του Πολίτη διενήργησε αυτοψία σε τέσσερις οικοδομές και στη συνέχεια εξέτασε τους αντίστοιχους φακέλους στο Πολεοδομικό Γραφείο, υποδεικνύοντας στο μοναδικό υπάλληλό του τρόπους διευθέτησης των υποθέσεων. Σε συνάντησή του με τους εκπροσώπους της Αρχής στο Ναύπλιο, ο Νομάρχης Αργολίδας επιβεβαίωσε την ύπαρξη σοβαρών δυσλειτουργιών στο Πολεοδομικό Γραφείο Άργους και υποσχέθηκε ότι θα υπάρξει ταχεία αντιμετώπισή τους, μέσω των επικείμενων προσλήψεων προσωπικού (υποθέσεις 44/2001, 8823/2001, 8825/2001).

Κοινότητα Εκάλης, Πολεοδομικό Γραφείο Καπανδριτίου, Αττικής.

Στην περιοχή της Εκάλης, οι αυτοψίες πραγματοποιήθηκαν για προβλήματα κυκλοφοριακών ρυθμίσεων λόγω διαμορφώσεων επί του εδάφους (σαμαράκια) και για ανεπίτρεπτες παρεμβάσεις στο κύριο οδικό δίκτυο (υποθέσεις 11735/2000, 6994/2000), χωρίς να διαπιστωθεί παρανομία της οικείας Κοινότητας. Από την αυτοψία που διενεργήθηκε στο Καπανδρίτι επιβεβαιώθηκε ωστόσο ότι, με την ανοχή του ΥΠΕΧΩΔΕ, το Πολεοδομικό Γραφείο Καπανδριτίου προβαίνει σε μη σύνομη έκδοση οικοδομικών αδειών για την περιοχή του Αγίου Στεφάνου (υπόθεση 982/1999).

Πολεοδομικό Γραφείο Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κέρκυρας, Πολεοδομικό Γραφείο Δήμου Κέρκυρας, Τεχνική Υπηρεσία Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κέρκυρας, Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, Δήμοι Εσπερίων, Θιναλίων, Νομαρχία Κέρκυρας (Νομάρχης, Διεύθυνση Περιβάλλοντος και Βιομηχανίας Ορυκτού Πλούτου)

Σε συνέχεια καταγγελίας σχετικά με την επικινδυνότητα δρόμου στις Πόρτες Περίθειας του Δήμου Θιναλίων (υπόθεση 1837/1999), ο Συνήγορος του Πολίτη, αφού διαπίστωσε σε επιτόπια αυτοψία την επικινδυνότητα του δρόμου, ζήτησε από τη ΝΑ Κέρκυρας πρόσθετα στοιχεία, καθώς και τη σύνταξη μελέτης για την οριστική επίλυση του θέματος. Η δεύτερη αυτοψία προκλήθηκε από καταγγελίες για ρύπανση από δεξαμενές πετρελαίου και βενζίνης, εγκατεστημένες χωρίς άδεια σε περιοχή με θεσμοθετημένες χρήσεις γης που δεν προέβλεπαν τη συγκεκριμένη δραστηριότητα. Έγινε επιτόπιος έλεγχος και δειγματοληψίες για έλεγχο της ρύπανσης, από τις οποίες αποδείχτηκε το βάσιμο των καταγγελιών (υπόθεση 3136/2000). Η τρίτη αυτοψία πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια αναφοράς σχετικά με τη διάβρωση της παραλίας στον Άγιο Ιωάννη Καρουσάδων Κέρκυρας (υπόθεση 42/2000). Αφού διαπιστώθηκε η βασιμότητα των καταγγελιών, ακολούθησε συνάντηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου και της ΝΑ, στις οποίους προτάθηκε η σύνταξη μελέτης για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των λόγων που προκάλεσαν τη διάβρωση. Η

τελευταία αυτοψία αφορούσε μη τήρηση, από οικοδομή, της νόμιμης απόστασης από το όριο οικοπέδου. Ακολούθησε πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη, μετά το οποίο οι αρμόδιες υπηρεσίες προέβησαν στις απαιτούμενες νόμιμες ενέργειες (υπόθεση 14696/2000).

Δήμος Σπετσών, Δήμος Ύδρας

Η αυτοψία στο Δήμο Σπετσών πραγματοποιήθηκε κατόπιν αναφοράς για παράνομη στάθμευση βαρέος οχήματος-ψυγείου μέσα σε ρέμα. Από τη συνεργασία του Συνηγόρου του Πολίτη με το Δήμαρχο Σπετσών προέκυψε ότι ο ιδιοκτήτης του οχήματος διέθετε μόνο άδεια μεταφόρτωσης και όχι άδεια στάθμευσης (υπόθεση 9627/2000). Η αυτοψία που ακολούθησε στο Δήμο Ύδρας αφορούσε καταγγελία για πλημμελή και επιλεκτική συλλογή απορριμμάτων από το Δήμο (υπόθεση 11889/2000), για ταφή ζώου σε μη προβλεπόμενο χώρο (υπόθεση 10455/2000) και για απόρριψη νόμιμου αιτήματος κατασκευής σκαλοπατιών (16027/2000). Διαπιστώθηκε η βασιμότητα όλων των καταγγελιών, καθώς και άρνηση συνεργασίας εκ μέρους του Δημάρχου Ύδρας, για τον οποίο ζητήθηκε ο πειθαρχικός έλεγχος από τον Γ. Γ. Περιφέρειας Αττικής.

Πολεοδομία Σύρου, Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΝΑ) Κυκλάδων, Διεύθυνση Βιομηχανίας και Ορυκτού Πλούτου, Νομαρχία Κυκλάδων

Σε συνέχεια μεγάλου αριθμού σχετικών αναφορών, πραγματοποιήθηκαν αυτοψίες στις αρμόδιες υπηρεσίες της ΝΑ Κυκλάδων και σε περιοχές των νήσων Τήνου και Σύρου. Διαπιστώθηκε η καταστροφή υγροβιότοπου στον Άγιο Γιάννη Πόρτο της Τήνου, καθώς και η μη κατεδάφιση αυθαιρέτων, κατά παράβαση αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας (υπόθεση 1333/1998). Εξάλλου, στην Τήνο επιβεβαιώθηκε η παράνομη λειτουργία λατομείου, χωρίς τήρηση των εγκεκριμένων περιβαλλοντικών όρων, με συνέπεια την υποβάθμιση του περιβάλλοντος χώρου και τη δημιουργία κινδύνων για την ασφάλεια των κατοίκων. Σε συνέχεια συνεργασίας με τον Συνήγορο του Πολίτη, οι αρμόδιες υπηρεσίες της ΝΑ Κυκλάδων διενήργησαν αυτοψία και, αφού διαπίστωσαν τη μη αποκατάσταση του περιβάλλοντος χώρου, εισηγήθηκαν προς το νομάρχη Κυκλάδων την επιβολή προστίμου στους παραβάτες (υπόθεση 9198/1999). Η διενέργεια αυτοψιών οδήγησε τέλος στη διαπίστωση σοβαρών πολεοδομικών παραβάσεων από την κατασκευή οικοδομών καθ' υπέρβαση της νόμιμης άδειας τόσο στην περιοχή Κτικάδο Τήνου, για τις οποίες εκδόθηκε πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη (υπόθεση 14227/2000), όσο και στην Άνω Σύρο (υπόθεση 6214/2000).

Επιστήμονες του Συνηγόρου του Πολίτη επισκέφθηκαν επίσης τις αρμόδιες υπηρεσίες της ΝΑ Κυκλάδων στη Σύρο, με αποτέλεσμα την επιβεβαίωση της μη ορθής εφαρμογής πολεοδομικών διατάξεων σχετικών με το συντελεστή δόμησης, λόγω κακής εφαρμογής διατάξεων που αφορούν στο ρυμοτομικό σχέδιο και στον παραδοσιακό οικισμό Ερμούπολης (υπόθεση 10836/2001). Στην ίδια επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι λείπει η μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων από φάκελο ανεμογεννήτριας εγκατεστημένης δίπλα σε κατοικία στην Κύθνο (υπόθεση 17311/2000). Τέλος, σε συνάντηση με τις αρμόδιες υπηρεσίες, διερευνήθηκε το θέμα της

χορήγησης μη νόμιμων αγροτουριστικών επιδοτήσεων στη Νάξο, λόγω ελλιπούς ελέγχου υποβληθέντων φακέλων. Για την υπόθεση εκδόθηκε πόρισμα από τον Συνήγορο του Πολίτη, στο οποίο δεν είχε υπάρξει ανταπόκριση έως 31.12.2001 (υπόθεση 4252/1999).

Ιεράπετρα και Νήσος Χρυσή (Γαϊδουρονήσι) έναντι Ιεράπετρας

Η αυτοψία προκλήθηκε από την ανάγκη να διαπιστωθεί η βασιμότητα καταγγελιών για βλάβες στο ιδιαίτερο φυσικό κάλλος περιβάλλον της Χρυσής, ιδίως δε στο δάσος κέδρου και στις παραλίες του, λόγω ανεξέλεγκτης ελεύθερης κατασκήνωσης και διαμονής επισκεπτών-τουριστών και της έλλειψης δημόσιας εποπτείας του χώρου από αρμόδιους δημοσιους-δημοτικούς υπαλλήλους. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης της Αρχής στην περιοχή, πραγματοποιήθηκε διευρυμένη σύσκεψη των ειδικών επιστημόνων του Συνηγόρου του Πολίτη με το Δήμαρχο Ιεράπετρας και εκπροσώπους των υπηρεσιών του νομού Λασιθίου, που είναι αρμόδιες για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και των αρχαιοτήτων της νήσου Χρυσής (υπόθεση 5635/2001). Αποτέλεσμα της σύσκεψης ήταν να υπάρξει προσέγγιση απόψεων για την άσκηση εντατικότερων ελέγχων εκ μέρους των αρμόδιων υπηρεσιών (π.χ. έλεγχοι Λιμενικού Σώματος), ενώ ο Δήμαρχος δεσμεύτηκε να επανεξετάσει τις δυνατότητες καλύτερης τουριστικής αξιοποίησης του νησιού, σε συνεργασία με τις εμπλεκόμενες δημόσιες υπηρεσίες και το Πανεπιστήμιο Κρήτης. Τέλος, η Διεύθυνση Δασών του νομού Λασιθίου ανακοίνωσε ότι η περιοχή νήσου Χρυσής αναγνωρίστηκε ως δασική περιοχή, με αποτέλεσμα να υπάγεται πλέον στο πλαίσιο ειδικής περί δασών αυξημένης προστασίας.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Πέλλας

Κατά τη διενέργεια αυτοψίας σε κρίσιμα σημεία της Τάφρου Ν.66, στη Σκύδρα, που πραγματοποιήθηκε λόγω καταγγελίας για ρύπανση από μονάδες επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων, διαπιστώθηκε εκτεταμένη ρύπανση και ανυπόφορη δυσσομία σε μεγάλα τμήματα της τάφρου, εντός και εκτός οικισμού, καθώς και εμφανής επέκταση της ρύπανσης στα παρόχθια τμήματα της τάφρου. Σε ορισμένα σημεία η τάφρος είχε έντονο κόκκινο χρωματισμό (υπόθεση 11914/2000). Οι επιστήμονες του Συνηγόρου του Πολίτη, αφού ενημερώθηκαν από το Δήμαρχο Σκύδρας, επιβεβαίωσαν την κρισιμότητα της υφιστάμενης κατάστασης και, επικαλούμενοι το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, ζήτησαν τη λήψη άμεσων μέτρων από τη ΝΑ Πέλλας για την αποκατάσταση των βλαπτικών συνεπειών στο περιβάλλον.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κεφαλληνίας, ΕΟΤ.

Οι αυτοψίες, που πραγματοποιήθηκαν σε συνεργασία με εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας, είχαν ως αντικείμενο τη διερεύνηση της σοβαρής επιβάρυνσης των συστημάτων διαχείρισης αποβλήτων, από δραστηριότητες όπως η λειτουργία εστιατορίων στην παραλιακή ζώνη της περιοχής του Φισκάρδο, καθώς και της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης ιδιοκτησίας από διαχείριση αποβλήτων παρακείμενης ξενοδοχειακής μονάδας στον οικισμό Καλλιγιάτων (υπόθεση 213/1999). Επιβεβαιώθηκαν τα

ήδη διατυπωμένα, σε σχετικό πόρισμα, συμπεράσματα του Συνηγόρου του Πολίτη ως προς την έλλειψη συντονισμού των συναρμοδίων υπηρεσιών (Διευθύνσεις Υγιεινής, Πολεοδομικά Γραφεία, ΕΟΤ) τόσο κατά τη διαδικασία της αδειοδότησης των συστημάτων βιολογικών έργων όσο και κατά τον έλεγχο της λειτουργίας τους. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά στη διαχείριση των αποβλήτων της συγκεκριμένης ξενοδοχειακής μονάδας, διαπιστώθηκε ότι ο βιολογικός καθαρισμός ήταν προ πολλού εκτός λειτουργίας, έλειπε η απαραίτητη τεχνική υποδομή και εμπειρία για τη σωστή λειτουργία του και είχε αγνοηθεί η μελέτη βάσει της οποίας εκδόθηκε η σχετική άδεια. Επιπλέον, επιβεβαιώθηκε η βασιμότητα των καταγγελιών για την περιβαλλοντική επιβάρυνση από παραλείψεις της διοίκησης, για τις οποίες συντάχθηκε σχετικό πόρισμα. Με αυτό ο Συνήγορος του Πολίτη έθεσε προθεσμία στις αρμόδιες υπηρεσίες προκειμένου να ανταποκριθούν στις προτάσεις του έως τις 31.1.2002.

Πάρκο Πύργου Βασιλίσσης στο Δήμο Αγίων Αναργύρων Αττικής

Η αυτοψία διενεργήθηκε μετά από καταγγελία του Συλλόγου Οικολογικής Γεωργίας Ελλάδας (ΣΟΓΕ) για τη μη εφαρμογή μεθόδων και τεχνικών βιολογικής γεωργίας, κατά την εκτέλεση ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Πρότυπο Κέντρο Βιολογικών Καλλιεργειών», το οποίο έχει ανατεθεί στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο από τον Οργανισμό Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας (ΟΡΣΑ). Κατά τον επιτόπιο έλεγχο, διαπιστώθηκε η κακή συντήρηση και διαμόρφωση, αν όχι η πλήρης εγκατάλειψη, του πάρκου Πύργου Βασιλίσσης, παρά το γεγονός ότι, ως «Πάρκο Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης», οφείλει να προωθεί δραστηριότητες σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος και την περιβαλλοντική εκπαίδευση. Μετά την έγγραφη απάντηση του ΟΡΣΑ προς τον Συνήγορο του Πολίτη, η οποία κρίθηκε ανεπαρκής, η Αρχή διενήργησε δύο επιτόπιους ελέγχους. Τελικώς, σε ό,τι αφορά ειδικότερα στην κατάσταση του Αγροκτήματος Βιολογικής Καλλιέργειας, ως τμήματος της ευρύτερης έκτασης του πάρκου, διαπιστώθηκε σχετική βελτίωση. Αντιθέτως, η συνολική κατάσταση του Πάρκου Περιβαλλοντικής Ευαισθητοποίησης παραμένει απογοητευτική αλλά και επικίνδυνη για τη δημόσια υγεία και ασφάλεια.

Πολεοδομικό Γραφείο ΝΑ Ζακύνθου

Κατά τη διενέργεια αυτοψιών στη Ζάκυνθο και, ειδικότερα, σε παραθαλάσσιες ζώνες της Ζακύνθου που έχουν χαρακτηριστεί ως αυστηρά προστατευόμενες περιοχές ωτοκίας της χελώνας *caretta-caretta* διαπιστώθηκε εκτεταμένη αυθαίρετη δόμηση, κατασκευές καθ' υπέρβαση οικοδομικών αδειών, καθώς και καταπάτηση του αιγιαλού και της συνοδευτικής παραθαλάσσιας προστατευόμενης ζώνης (πλάτους 30-50μ από το όριο χειμέριου κύματος), από ενοικιαζόμενα καθίσματα και ομπρέλες και από παραθαλάσσιες εγκαταστάσεις (μπαρ) ξενοδοχείων και εστιατορίων. Διαπιστώθηκε επίσης η διέλευση οδών παραλιακή ζώνη, η ρίψη απορριμμάτων, καθώς και η ύπαρξη έντονου φωτισμού και η πρόκληση θορύβου από τη λειτουργία νυχτερινών τουριστικών εγκαταστάσεων, οι οποίες φοβίζουν και αποπροσανατολίζουν τις χελώνες, με αποτέλεσμα να εμποδίζεται η αναπαραγωγή τους. Μετά

από τις σχετικές επαφές, ο Νομάρχης και το Πολεοδομικό Γραφείο της ΝΑ Ζακύνθου δεσμεύτηκαν να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την αποκατάσταση της νομιμότητας. Μια από τις παραπάνω υποθέσεις που αποτέλεσαν την αφετηρία της επίσκεψης του Συνηγόρου του Πολίτη στη Ζάκυνθο έχει ήδη επιλυθεί, με την αναστολή οικοδομικών εργασιών σε αυθαίρετη κατασκευή και τη μη αναθεώρηση της οικοδομικής άδειας. Στο πλαίσιο της διερεύνησης αυτών των υποθέσεων, το κλιμάκιο της Αρχής συναντήθηκε επίσης με μέλη οικολογικών οργανώσεων και με τη διοίκηση του Φορέα Διαχείρισης του Οργανισμού του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ζακύνθου (υποθέσεις 9981/00, 15711/00, 8780/00, 15235/00, 2414/01).

Κύκλος Σχέσεων Κράτους-Πολίτη

Διεύθυνση Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Πειραιά

Σκοπός της επίσκεψης, η οποία προκλήθηκε από αναφορές ενδιαφερομένων πολιτών που επεσήμαναν τις σχετικές δυσλειτουργίες, ήταν η διακρίβωση της προόδου καταγραφής του αρχείου στεγαστικής αποκατάστασης της Διεύθυνσης Κοινωνικής Πρόνοιας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Πειραιά, ενόψει της μεταφοράς του στην Περιφέρεια Αττικής (Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας, Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Διοίκησης Νομού Πειραιά). Διαπιστώθηκε σημαντική πρόοδος και συζητήθηκαν τρόποι επίτευξης της ολοκλήρωσης καταγραφής του αρχείου, καθώς και παροχής βοήθειας προς τη Νομαρχία. Για το σκοπό αυτό, ο Συνήγορος του Πολίτη απέστειλε σχετική επιστολή προς το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, όπως και προς το ΥΠΕΣΔΔΑ, χωρίς μέχρι 31.12.2001 να έχει υπάρξει συγκεκριμένη ανταπόκριση (υποθέσεις 18903/2000 1301/2001).

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δράμας

Ερευνήθηκε το ζήτημα της ανταποδοτικότητας των τελών που επιβάλλουν οι νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις για την παροχή υπηρεσιών, όπως η έκδοση διαβατηρίων. Σε σχετική συνάντηση με το Νομάρχη Δράμας τονίστηκε ότι, ανεξάρτητα από τα σοβαρά ταμειακά προβλήματα των νομαρχιακών αυτοδιοικήσεων, τα τέλη αυτά επιβάλλονται κατά παράβαση της κείμενης νομοθεσίας. Λόγω της σπουδαιότητας του ζητήματος της γενικευμένης αυτής παράνομης πρακτικής, αποφασίστηκε η σύνταξη σχετικού πορίσματος (υπόθεση 8900/2000).

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ξάνθης, Δήμος Ξάνθης

Η αυτοψία προκλήθηκε από αναφορές πολιτών και αφορούσε στις δυσλειτουργίες που επέφερε στην κυκλοφορία των οχημάτων ο καθορισμός, στο κέντρο της πόλης, του κεντρικού χώρου στάθμευσης των ΚΤΕΛ. Πραγματοποιήθηκε ανοικτή συνάντηση με εκπροσώπους της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης (ΝΑ), του Δήμου και των ΚΤΕΛ και αντιμετωπίστηκε ευνοϊκά η αλλαγή του χώρου, ενόψει μάλιστα και της κατασκευής νέου χώρου στάθμευσης και της προόδου των διαδικασιών μεταστέγασης. Μέχρι 31.12.2001 πάντως δεν είχαν ληφθεί συγκεκριμένες αποφάσεις προς αυτή την κατεύθυνση (υπόθεση 3384/2000).

*Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Χίου, 1^ο
Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (ΤΕΕ) Χίου*

Υστερα από αναφορά του ενδιαφερόμενου γονέα, ο Συνήγορος του Πολίτη προκάλεσε συνέλευση του συλλόγου των καθηγητών, στην οποία παρουσιάστηκε το πρόβλημα που αντιμετώπιζε μαθητής δευτέρας τάξης του 1^{ου} Τεχνικού Επαγγελματικού Εκπαιδευτηρίου (ΤΕΕ) Χίου, που καθιστούσε δύσκολη τη συμμετοχή του σε εργαστηριακά μαθήματα, με αποτέλεσμα την υπέρβαση του ορίου απουσιών και τον αποκλεισμό του από τις προαγωγικές εξετάσεις. Στην ψηφοφορία που ακολούθησε, στην οποία ο Συνήγορος του Πολίτη δεν ήταν παρών, αποφασίστηκε η συμμετοχή του μαθητή στην εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου (υπόθεση 7841/2001).

5. ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

5.1 ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Σε περιπτώσεις όπου η έρευνα συγκεκριμένων αναφορών κατέληξε στο συμπέρασμα ότι υπήρχαν βάσιμες ενδείξεις σοβαρής κακοδιοίκησης, βαριάς αμέλειας ή παράβασης νόμου εκ μέρους συγκεκριμένων διοικητικών οργάνων, ζητήθηκε η απόδοση ευθυνών. Από τις περιπτώσεις αυτές αναφέρονται στη συνέχεια εκείνες στις οποίες η διοίκηση είχε θετική αντίδραση.

- Παραπομπή ιατρού στο οικείο Ανώτατο Πειθαρχικό Συμβούλιο του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας, με το αιτιολογικό ότι παρέλειψε να ενημερώσει ασθενή, ως προς τη χρήση νέας μεθόδου για την αφαίρεση εχινόκοκκων κύστεων από το ήπαρ. Η ασθενής απεβίωσε μετά την επέμβαση (υπόθεση 17938/2000).
- Διενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης από το Γενικό Επιτελείο Στρατού (ΓΕΣ) για τις συνθήκες τραυματισμού στρατιώτη που επικαλέστηκε εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας, χωρίς ωστόσο να επιβεβαιωθεί η βασιμότητα των απόψεων του ενδιαφερομένου (υπόθεση 2135/2001).
- Επιβολή πειθαρχικής ποινής από τη Διεύθυνση Αστυνομικών Επιχειρήσεων Αττικής σε άνδρα των Ειδικών Δυνάμεων της Αστυνομίας (ΜΑΤ) για ανάρμοστη συμπεριφορά σε βάρος πολίτη, κατά την ημέρα της επίσκεψης του Πάπα στην Αθήνα (υπόθεση 5851/2001).
- Επανάληψη από το Δήμο Γλυφάδας ένορκης διοικητικής εξέτασης για την εξακρίβωση καταγγελιών σχετικά με τη χορήγηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου παράνομων βεβαιώσεων κατοικίας σε αλλοδαπούς αθλητές, χωρίς πάντως να εντοπισθούν οι υπαίτιοι (υπόθεση 753/2001).
- Σε ειδικότερη κατηγορία εντάσσονται οι τρεις περιπτώσεις στις οποίες ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε τον πειθαρχικό έλεγχο δημοσίων υπαλλήλων ή λειτουργών, λόγω της άρνησής τους να συνεργαστούν με την Αρχή κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 4 παράγρ.9 του Ν.2477/1997. Τα σχετικά αιτήματα αφορούσαν στο Δήμαρχο Ύδρας, στον Προϊστάμενο του Πολεοδομικού Γραφείου Ξυλοκάστρου και σε Προϊστάμενο Τμήματος της Διεύθυνσης Πολεοδομίας του Τομέα Ανατολικής Αθήνας της Νομαρχίας Αθηνών. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είχε παρατηρηθεί άρνηση συνεργασίας με την

Αρχή, παρά τις επανειλημμένες επιστολές και αιτήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη για την επίλυση των υποθέσεων.

- Στην πρώτη περίπτωση (υπόθεση 11189/2000), η οποία αφορούσε στην πλημμελή και επιλεκτική συλλογή απορριμμάτων στην Ύδρα, δεν υπήρξε καμία ενημέρωση της Αρχής από την Περιφέρεια Αττικής για την κίνηση πειθαρχικής διαδικασίας μέχρι το τέλος του 2001. Στη δεύτερη περίπτωση (υπόθεση 2549/2000), που αφορούσε στη χάραξη κοινοτικού δρόμου και για την οποία δεν υπήρξε καμία σχετική ενημέρωση από την πλευρά της αρμόδιας πολεοδομίας, η Περιφέρεια Πελοποννήσου ανταποκρίθηκε, εν μέρει θετικά, στο αίτημα για διενέργεια πειθαρχικού ελέγχου (κεφ.Ε', παράγρ. 2.4.1). Στην τρίτη περίπτωση (υπόθεση 8078/2000), η οποία αφορούσε σε προβλήματα που προέκυψαν από την κατασκευή μαντρότοιχου αντιστήριξης, η αρμόδια Νομαρχία Αθηνών αποδέχθηκε το αίτημα του Συνηγόρου του Πολίτη και, μετά την απόφαση της Νομάρχη Αθηνών, προχώρησε σε διενέργεια ένορκης διοικητικής εξέτασης.

5.2 ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΡΧΗ

Κατ'εφαρμογήν των διατάξεων του ιδρυτικού του νόμου (άρθρο 4, παράγρ. 10 του Ν. 2477/1997), ο Συνήγορος του Πολίτη παρέπεμψε στον εισαγγελέα τις ακόλουθες υποθέσεις, επειδή, κατά την εξέτασή τους και μετά από προσεκτικό έλεγχο των στοιχείων που εμπεριέχονται στο σχετικό φάκελο, προέκυψαν κατά την εκτίμηση της Αρχής αποχρώσεις ενδείξεις για την τέλεση αξιόποινης πράξης.

- Πλημμελής αστυνόμευση συνάθροισης από το Αστυνομικό Τμήμα Πραμάντων του νομού Ιωαννίνων, με αποτέλεσμα την πρόκληση εκτρόπων και τον τραυματισμό διερχόμενου παραθεριστή (υπόθεση 12837/2001).
- Άρνηση της διοίκησης του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας (ΤΕΕ) να εγγράψει, κατ'εφαρμογήν του ΠΔ 165/2000, στο οικείο μητρώο μηχανικούς, στους οποίους το Συμβούλιο Αναγνωρίσεως Επαγγελματικής Ισοτιμίας Τίτλων Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχει αναγνωρίσει δικαίωμα άσκησης επαγγέλματος (υποθέσεις 3629/2001, 7535/2001 και 12225/2001).
- Άρνηση της διοίκησης του ΤΕΕ να χορηγήσει, κατ'εφαρμογήν του ΠΔ 107/1993, άδειες άσκησης επαγγέλματος αρχιτέκτονα μηχανικού σε κοινοτικούς υπηκόους (υποθέσεις 7320/1999, 12210/1999, 1448/2000, 1369/2001, 9911/2001 και 11210/2001).
- Άρνηση της Διεύθυνσης Βιομηχανίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αττικής να εκτελέσει απόφαση σφράγισης για τις εγκαταστάσεις της εκδοτικής επιχείρησης "ΓΡΑΜΜΗ ΑΕ" στην Παλλήνη, η οποία λειτουργεί επί πολλά έτη χωρίς άδεια (υπόθεση 4528/2001).
- Άρνηση της Διεύθυνσης Βιομηχανίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Χανίων να προβεί σε σφράγιση παράνομου ξυλουργείου στα Χανιά. Η υπόθεση έκλεισε με θετικές ενέργειες από την πλευρά της διοίκησης και τη μετακίνηση του ξυλουργείου μετά την πίεση του αρμόδιου εισαγγελέα (υπόθεση 14323/2000).
- Παράνομη έκδοση από το Δήμο Μυκονίων μεγάλου αριθμού αδειών λειτουργίας καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος, κατά παράβαση του ισχύοντος ρυμοτομικού σχεδίου (υπόθεση 12454/2000).

- Παράνομη έκδοση οικοδομικής άδειας από το Πολεοδομικό Γραφείο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας, μετά την τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου από αναρμόδιο όργανο (υπόθεση 11096/2000).
- Παράνομη λειτουργία συνεργείου επισκευής και συντήρησης αμαξωμάτων και βαφής αυτοκινήτων σε περιοχή γενικής κατοικίας του Δήμου Αθηναίων (υπόθεση 6685/2000).
- Παράνομη εγκατάσταση βουστασίων στην προστατευόμενη περιοχή της λίμνης Αλατζάγκολα του Νέστου, με ευθύνη των αρμόδιων υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Καβάλας και του Δήμου Χρυσούπολης. Ασκήθηκε δίωξη κατά παντός υπευθύνου από τον αρμόδιο εισαγγελέα (υπόθεση 4792/2000).
- Παράνομη λειτουργία, χωρίς άδεια και χωρίς έλεγχο των χρησιμοποιούμενων ορυκτελαίων, όλων σχεδόν των συνεργείων αυτοκινήτων και μοτοποδηλάτων της Νάξου. Διαπιστώθηκε απροθυμία συνεργασίας των αρμόδιων υπηρεσιών της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κυκλάδων και του Επαρχείου Νάξου να συμπράξουν στην επίλυση της υπόθεσης (υπόθεση 3752/2000).
- Απώλεια από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών φακέλου κατασκευής που έχει πληγεί από τους σεισμούς του 1981 και του 1999. Την ευθύνη για την απώλεια φέρει η υπηρεσία. Παρά την απώλεια εκδόθηκε άδεια αλλαγής χρήσης της κατασκευής (υπόθεση 1341/2000).
- Από μακρού διαπιστωμένη λειτουργία αυθαίρετων ξενοδοχείων, εργοστασίων και άλλων επιχειρήσεων σε αρχαιολογικούς χώρους των Χανίων και του Ρεθύμνου, με την ανοχή των άμεσα εμπλεκόμενων υπηρεσιών (Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις Χανίων και Ρεθύμνου, ΕΟΤ Χανίων, Περιφέρεια Κρήτης) αλλά και των προϊσταμένων υπουργείων (ΥΠΠΟ, ΥΠΕΧΩΔΕ και ΥΠΕΣΔΔΑ), τα οποία έχει σχετικά ενημερώσει ο Συνήγορος του Πολίτη (υπόθεση 1294/2000).
- Άρνηση του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχίας Μεσσηνίας να συμμορφωθεί με την υπ' αριθμ. 2771/1993 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, για την κατεδάφιση αυθαίρετης οικοδομής στην Καλαμάτα (υπόθεση 202/2000).
- Παράνομη λειτουργία καταστήματος πώλησης συσκευών και φιαλών υγραερίου, που βρίσκεται σε άμεση γειτνίαση με αντλία βενζίνης, στο ισόγειο πολυκατοικίας στην περιοχή των Αμπελοκήπων. Μετά τη διαβίβαση του φακέλου στον εισαγγελέα, η λειτουργία του καταστήματος διεκόπη με απόφαση της Νομάρχη Αθηνών (υπόθεση 12447/1999).
- Παράνομη έκθεση αυτοψίας από το Πολεοδομικό Γραφείο Φθιώτιδας σε κατασκευή που αποδείχθηκε ότι δεν υφίσταται. Διαπιστώθηκε πλήρης άρνηση της αρμόδιας πολεοδομίας να συνεργαστεί και να δώσει εξηγήσεις (υπόθεση 10114/1999).
- Πλημμελής έλεγχος από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Αθηνών πολεοδομικών παραβάσεων που αφορούν στη λειτουργία ερασιτεχνικών ραδιοφωνικών σταθμών (υπόθεση 10557/1999).
- Καταπάτηση δημόσιας δασικής και αναδασωτέας έκτασης στο Γαλάτσι και παράνομη λειτουργία επιχείρησης εκμετάλλευσης λατομείου. Επίσης μη εκτέλεση πρωτοκόλλου διοικητικής αποβολής και μη κατεδάφιση αυθαίρετων κατασκευών, με ευθύνη των αρμόδιων υπηρεσιών τόσο της κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης όσο και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αθηνών (υπόθεση 9703/1999).
- Παράνομη έκδοση, από την Υπηρεσία Πολεοδομίας Καπανδριτίου Αττικής, οικοδομικών αδειών σε δασικές περιοχές της Νέας Αιολίδας Πεντέλης (υπόθεση 6223/1999).
- Παράνομες επιδοτήσεις αγροτουριστικών εγκαταστάσεων από τη Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Κυκλάδων, παράνομες εντολές του Επάρχου Νάξου περί μη χαρακτηρισμού αυθαίρετων και έκδοση παράνομων και παραποιημένων βεβαιώσεων από τον πρόεδρο της πρώην Κοινότητας Βιβλίου Νάξου σχετικά με τις επίμαχες επιδοτήσεις (υπόθεση 4252/1999).
- Άρνηση του Νομάρχη Φωκίδας να συμμορφωθεί με αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας και συνέχιση της ρύπανσης, η οποία παρατηρείται στην ευρύτερη περιοχή της θέσης Κερατοράχη της Κοινότητας Γραβιάς, λόγω της ανεξέλεγκτης διάθεσης απορριμμάτων (υπόθεση 2119/1999).
- Έκδοση οικοδομικής άδειας από το Πολεοδομικό Γραφείο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας, χωρίς τη διενέργεια των απαιτούμενων ελέγχων (υπόθεση 1836/1999).
- Άρνηση της Πολεοδομίας Άμφισσας να διενεργήσει αυτοψία για τη διαπίστωση της στατικής επάρκειας ακινήτου στην Άμφισσα (υπόθεση 1034/1999).
- Άρνηση του Πολεοδομικού Γραφείου Λαμίας να διενεργήσει αυτοψία σε κτίσμα στη Λαμία και παράλληλη έγκριση συνέχισης οικοδομικών εργασιών, χωρίς την απαιτούμενη άδεια. Πρωτοδικώς επιβλήθηκε φυλάκιση δέκα μηνών στους υπαλλήλους του Πολεοδομικού Γραφείου της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φθιώτιδας (υπόθεση 1817/1999).
- Διάθεση ποσού από το Δήμο Κω, για σκοπό διαφορετικό από εκείνο (σύνταξη μελέτης για τον εκσυγχρονισμό του Κτηματολογίου) της προγραμματικής σύμβασης που είχε συνυπογράψει ο Δήμος (υπόθεση 11841/1999).
- Παράνομη άρση απόφασης αναδάσωσης στο Ευπάλιο Φωκίδας (περιοχή Τρίκορφου) για την κατασκευή περιφερειακού δρόμου 3 χλμ., χωρίς μελέτη και προέγκριση χωροθέτησης (υπόθεση 8354/2001).
- Υπερδεκαετής δέσμευση από το Δήμο Ηρακλείου οικοπέδων που ανήκουν σε ιδιώτες, χωρίς καμία οικονομική αποζημίωση. Αδικαιολόγητη αδράνεια των αρμοδίων υπηρεσιών, που οδηγεί αφενός σε ματαίωση των απαλλοτριώσεων και αφετέρου σε παράνομο περιορισμό του συνταγματικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία (άρθρο 17Σ).

-
- Μη τήρηση των δεσμεύσεων της δημοτικής αρχής και παρελκυστική τακτική κατά τη συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη (υποθέσεις 1047/1998, 6883/1999, 10673/1999).
  - Παράνομη κατάτμηση οικοπέδου και πιθανή έκδοση παράνομων οικοδομικών αδειών από το Πολεοδομικό Γραφείο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Καρδίτσας, κατά παράβαση σχετικής δικαστικής απόφασης (υπόθεση 6883/1999)
  - Καθυστέρηση έκδοσης των πράξεων εφαρμογής του σχεδίου πόλης του Δήμου Ηρακλείου και καθυστέρηση καταβολής αποζημίωσης σε κυρίους ακινήτων που δεσμεύτηκαν για κοινή χρήση (υπόθεση 10673/1999).
  - Μη συμμόρφωση του Δήμου Νέας Αγχιάλου σε δύο αποφάσεις ελέγχου νομιμότητας της επιτροπής του άρθρου 18 του Ν.2218/1994.